

**ВЪЗМОЖНОСТИ
ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ
ВЪВ ФОРМИРАНЕТО НА ПОЛИТИКИТЕ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

КАЛОЯН СИМЕОНОВ
МАРИЯ ТОДОРОВА

**ВЪЗМОЖНОСТИ
ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ
ВЪВ ФОРМИРАНЕТО НА
ПОЛИТИКИТЕ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

София • 2008

© Институт Отворено общество – София, 2008

© Елена Манчева Жекова, художествено оформление, 2008

ISBN 978-954-9828-54-2

Съдържание

Въведение	7
I. Категории и области на компетентност на Европейския съюз	11
II. Участие на неправителствения сектор във вземането на решения в Европейския съюз чрез механизми на равнище ЕС	14
1. Формиране на политиките на ЕС	14
2. Приемане на законодателството на ЕС	20
3. Участие на неправителствения сектор	23
3.1. Преки контакти с европейските институции	24
3.2. Консултативни органи на ниво Европейски съюз	28
3.3. Наднационални обединения на неправителствени организации	29

III. Участие на неправителствения сектор във вземането на решения в Европейския съюз чрез механизма по европейските въпроси в България	31
1. Механизъм по европейските въпроси в България	31
2. Участие на неправителствения сектор	37
2.1. Участие на неправителствения сектор в състава на работните групи към Съвета по европейските въпроси	38
2.2. Участие на неправителствения сектор в изготвянето и съгласуването на национални позиции	39
2.3. Участие на неправителствения сектор в изготвянето на национални нормативни актове	40
2.4. Участие на неправителствения сектор в дискусиите по прилагането на политиките и законодателството на Европейския съюз	41
2.5. Участие на неправителствения сектор в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за изпълнение на законодателството на ЕС	41
2.6. Участие на неправителствения сектор в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата, предоставени от Европейския съюз	43
Заклучение	47
Използвани абривиатури:	
ЕС – Европейски съюз; ЕК – Европейска комисия;	
СЕВ – Съвет по европейските въпроси	

Въведение

Активното участие на представителите на обществеността при формирането и прилагането на политики и законодателство е един от най-важните критерии за степента на демократичност и ефективно осъществяване на публичната власт. Поради тази причина европейските институции и най-вече Европейската комисия предприемат множество действия с цел гарантиране и използване на възможностите на гражданското общество в процеса на вземане на решения.

Пълноценното участие на обществеността в този процес се гарантира чрез различни форми: предоставяне на достъп до информация, осигуряване на по-добра осведоменост относно политиките и законодателните инициативи на ЕС, въвеждане на минимални стандарти за консултации и обществени обсъждания, сключване на споразумения за партньорство и др.

В Договора от Лисабон за изменение на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност, подписан на 13 декември 2007 г.¹, са предвидени следните гаранции за гражданско участие:

◆ Институциите предоставят чрез подходящи средства на гражданите и на представителните организации възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Европейския съюз.

◆ Институциите поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с представителните организации и гражданското общество.

◆ С цел да осигури съгласуваност и прозрачност на дейността на Европейския съюз Комисията провежда широки консултации със заинтересованите страни.

¹Договорът подлежи на ратифициране от държавите членки в съответствие с техните конституционни изисквания и влиза в сила на 1 януари 2009 г., при условие че са депозираны всички ратификационни инструменти, или ако този срок не се спази, на първия ден от месеца, следващ този, през който е депозиран последният ратификационен инструмент.

Решенията, с които се формират политиките и се приемат общностните актове, се вземат от Европейската комисия, Съвета на Европейския съюз и Европейския парламент. След 01.01.2007 г. България е пълноправен член на ЕС и участва в процеса на вземане на решения. Българските министри в Съвета на ЕС имат право на 10 гласа при гласуването на решения с квалифицирано мнозинство от държавите членки. България е излъчила 18 депутати в различни парламентарни групи на Европейския парламент и има представители в останалите европейски институции – Европейската комисия, Съда на Европейските общности, Сметната палата и др.

Участието на българските неправителствени организации във формирането и прилагането на политиките и законодателството на ЕС се осъществява:

- ◆ на равнище ЕС – чрез директно влияние върху европейските институции;
- ◆ на национално равнище – чрез участие в механизма по европейските въпроси в България.

Възможности за влияние на неправителствения сектор в процеса на формирането и реализирането на политики на ЕС

На равнище ЕС:

- ◆ представяне на позиции пред държавите, бъдещи председатели на Съвета на ЕС, при формирането на приоритетите на тяхното председателство;
- ◆ участие в инициативите на институциите на ЕС за допитване и консултиране с обществеността;
- ◆ представяне на позиции при изработването и изпълнението на годишната работна програма на Европейската комисия във връзка с определянето на приоритетите по отношение на политиките на ЕС;
- ◆ участие в консултационния процес, иницииран от Европейската комисия чрез публикуването на зелени и бели книги;
- ◆ лобиране чрез българските депутати в Европейския парламент;

- ◆ участие в Икономическия и социален комитет;
- ◆ участие в наднационални обединения на неправителствени организации за представяне на обща позиция пред институциите на ЕС.

На национално равнище:

- ◆ участие в процеса на изготвянето и съгласуването на национални позиции, представяни от България пред Съвета на ЕС и другите институции на ЕС;
- ◆ участие в обсъжданията на прилагането на общностните политики, инициирани от националните власти;
- ◆ лобиране пред депутатите в българския парламент във връзка с правомощията му по отношение на политиките на ЕС (според Договора от Лисабон).

Възможности за влияние на неправителствения сектор в процеса на подготовката, приемането и прилагането на законодателството на ЕС

На равнище ЕС:

- ◆ представяне на позиции при изработването и изпълнението на годишната работна програма на ЕК във връзка с определянето на приоритетите по отношение на законодателството на ЕС;
- ◆ отправяне на петиции до Европейския парламент по въпроси, свързани с дейността на ЕС;
- ◆ отправяне на жалби до европейския омбудсман относно случаи на лошо администриране в действията на институциите или органите на ЕС;
- ◆ участие в Икономическия и социален комитет;
- ◆ участие в наднационални обединения на неправителствени организации за представяне на обща позиция пред институциите на ЕС;
- ◆ участие в гражданска инициатива за приканване на Европейската комисия да направи предложение за приемане на юридически акт на Европейския съюз (според Договора от Лисабон).

На национално равнище:

- ◆ участие в процеса на изготвянето и съгласуването на национални позиции, представяни от България пред Съвета на ЕС и другите институции на ЕС;
- ◆ участие в изготвянето на национални нормативни актове;
- ◆ участие в дискусиите по прилагането на законодателството на ЕС;
- ◆ участие в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за изпълнение на общностното законодателство;
- ◆ участие в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата, предоставени от ЕС;
- ◆ лобиране пред депутатите в българския парламент във връзка с правомощията му по отношение на законодателния процес в ЕС (според Договора от Лисабон).

За да могат да участват активно в процеса на вземане на решения в ЕС както на равнище ЕС, така и на национално равнище, неправителствените организации в България трябва да:

- ◆ познават категориите и областите на компетентност на Европейския съюз, както и процедурите за вземане на решения;
- ◆ познават нормативната уредба, регламентираща участието на обществеността във формирането и прилагането на общностните и националните политики и законодателство;
- ◆ имат достъп до информация за политиките, законодателството и инициативите на общностните и националните институции;
- ◆ използват възможностите за съвместни действия с наднационални неправителствени организации или организации от други държави – членки на ЕС.

I. Категории и области на компетентност на Европейския съюз

Основният принцип, определящ компетентността при формирането на публичните политики в ЕС, е принципът на предоставената компетентност, според който Съюзът действа единствено в границите на компетентност, която държавите членки са му предоставили с договорите. Всяка компетентност, която не е предоставена на ЕС с договорите, принадлежи на държавите членки.

Важно значение за упражняването на компетентностите имат принципите на субсидиарност и пропорционалност. Съгласно принципа на субсидиарност в областите, които не са от негова изключителна компетентност, Европейският съюз действа само доколкото предвидените цели не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки. По силата на принципа на пропорционалност действията на ЕС не трябва да надхвърлят необходимото за постигане на целите на договорите.

В Договора от Лисабон са определени три категории компетентност на Европейския съюз:

■ **Изключителна компетентност** – предоставена е в области, в които само ЕС може да приема правно обвързващи актове. Държавите членки имат тази възможност единствено ако са оправомощени от ЕС или с цел прилагането на актовете на ЕС;

■ **Споделена компетентност** – предоставена е в области, в които и Съюзът, и държавите членки могат да приемат правно обвързващи актове;

■ **Национална компетентност** – предоставена е в области, в които ЕС може да провежда само действия за **подкрепа**,

координиране или допълване на действията на държавите членки, без при това да замества тяхната компетентност в тези области.

Обхватът, условията и редът за упражняване на компетентността на ЕС са определени от разпоредбите на договорите по отношение на всяка отделна област.

Европейският съюз разполага с **изключителна компетентност** в следните области:

- а) митнически съюз;
- б) установяване на правила относно конкуренцията, необходими за функциониране на вътрешния пазар;
- в) парична политика на държавите членки, чиято парична единица е еврото;
- г) опазване на морските биологични ресурси в рамките на общата политика в областта на рибарството;
- д) обща търговска политика.

Европейският съюз разполага със **споделена компетентност** в следните основни области:

- а) вътрешен пазар;
- б) социална политика, що се отнася до аспектите, определени в договора;
- в) икономическо, социално и териториално сближаване;
- г) земеделие и рибарство, с изключение на опазването на морските биологични ресурси;
- д) околна среда;
- е) защита на потребителите;
- ж) транспорт;
- з) трансевропейски мрежи;
- и) енергетика;
- й) пространство на свобода, сигурност и правосъдие;
- к) общи проблеми на сигурността в областта на общественото здраве – за аспектите, определени в договора.

Европейският съюз разполага с **компетентност да предприема действия за подкрепа, координиране или до-**

пълване на действията на държавите членки в следните области:

- а) опазване и подобряване на човешкото здраве;
- б) промишленост;
- в) култура;
- г) туризъм;
- д) образование, професионално обучение, младеж и спорт;
- е) гражданска защита;
- ж) административно сътрудничество.

Националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава членка.

Във всяка от трите категории компетентност съществуват възможности за участие на неправителствения сектор в процеса на вземане на решения на равнище ЕС и на национално равнище.

II. Участие на неправителствения сектор във вземането на решения в Европейския съюз чрез механизми на равнище ЕС

1. Формиране на политиките на ЕС

Формирането на общностните политики най-често се извършва чрез формулиране на общите политически насоки и публикуването на политически документи, които очертават основните идеи за бъдещето на съответните политики. Общите политически насоки обикновено са формулирани в заключенията от заседанията на Европейския съвет, а общите политически идеи се развиват по-подробно в документи, по-важно значение от които имат т. нар. зелени и бели книги.

Общностните политики се реализират с помощта на различни инструменти – нормативни и ненормативни актове, общностни програми и др., като най-важният инструмент е общностното законодателство.

Приемане на политически насоки и политически документи

Европейски съвет

Общите политически насоки в ЕС се приемат от Европейския съвет. Европейският съвет включва държавните и правителствените ръководители на държавите членки на ЕС и председателя на Европейската комисия. Той се подпомага от външните министри на държавите членки и от един член на Европейската комисия.

Европейският съвет не приема законодателни актове. Неговите заключения нямат правно обвързваща сила, но имат силно влияние за бъдещите нормативни актове, които се предлагат на ниво ЕС.

Пример:

Заключения на Европейския съвет в областта на промените в климата

На заседанието на 8–9 март 2007 г. Европейският съвет обръща специално внимание на промените върху климата. В заключенията се посочва, че производството и потреблението на енергия са основните източници на емисии на парникови газове. Във връзка с това е необходим интегриран подход към политиката за климата и енергетиката.

В документа от Европейския съвет се посочват също така основните цели в областта на политиката за опазване на околната среда и енергийната политика, а именно:

♦ *намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. с 20% спрямо нивото от 1990 г. При условие че и други развити страни се ангажират с намаляването на парниковите газове, целта следва да бъде намаляването им с 30%;*

♦ *създаването на един справедлив, прозрачен и диференциран подход към приноса на държавите членки за намаляването на парниковите газове, който отчита националните особености;*

♦ *постигането на напредък в ефективното функциониране и завършване на вътрешния пазар на газ и електроенергия на ЕС, както и увеличаването на сигурността на доставките.*

След заключенията от Европейския съвет от март 2007 на 23 януари 2008 г. Европейската комисия предлага т. нар. законодателен пакет „Промяна в климата“, който съдържа следните по-важни предложения:

♦ достигане на дял на възобновяемите енергийни източници (в т. ч. от вода, вятър и други) от 20% спрямо крайното енергийно потребление и прилагане на диференциран подход за различните държави членки в зависимост от тяхното икономическо развитие;

♦ достигане на 10% дял на биогоривата в транспортния сектор до 2020 г.;

♦ намаляване на общото равнище на емисии от парникови газове с минимум 20% до 2020 г.

Съвет на Европейския съюз

Съветът на Европейския съюз представлява интересите на държавите членки и е основната институция, която взема решения в рамките на Съюза. Той се състои от представители на всяка страна членка на ниво министри.

Управлението на Съвета се извършва от председателство, което се сменя на ротационен принцип на шест месеца между държавите членки по предварително приет списък. Председателството на Съвета на ЕС се осъществява колективно от правителството на страната – членка на ЕС, избрана за председател. Всяко председателство определя приоритети на работната програма за шестмесечното си ръководство.

От януари 2007 г. в сила е нова система за ротационно председателство на Съвета на Европейския съюз, която предвижда прилагане на съвместна програма по време на три последователни председателства. Германското, португалското и словенското председателство (януари 2007 г.–юни 2008 г.) определят следните четири основни приоритета: подготвяне на нов договор, консолидиране на Лисабонската стратегия, адаптиране на политиките в областта на сигурността и правосъдието към промените в света и засилване на ролята на Съюза на международната сцена. Въпреки че председателството е поделено между три държави, официално то се поверява на една от тях всяко шестмесечие и всяка определя собствени насоки по основните приоритети.

Европейска комисия

Европейската комисия представлява общите интереси на Европейския съюз. Председателят и членовете на Комисията се предлагат от страните членки и се одобряват от Европейския парламент. Част от основните правомощия на Комисията са свързани с осъществяването на законодателната инициатива и прилагането на договорите и правото на ЕС.

Политическите идеи от заключенията на Европейския съвет се развиват и разработват в актове на Европейската комисия – т. нар. зелени и бели книги, които обикновено предхождат законодателната ѝ инициатива.

Зелени книги

Зелените книги са документи на Европейската комисия, чието публикуване има за цел да стимулира дискусиите по дадена важна тема на европейско ниво. Те на практика представляват покана за съответните заинтересовани страни – официални институции, структури на гражданското общество и отделни компании и граждани, да изразяват своето мнение по повдигнатите в Зелената книга въпроси.

Зелените книги обикновено се публикуват, когато е необходимо да бъде чувствително изменена съществуваща политика или да се инициира нова политика на ниво ЕС. В Зелената книга обикновено се предоставя възможност до определена дата от нейното публикуване да се изразяват становища и предложения във връзка със съответната политика. Тези становища и мнения в повечето случаи се изпращат по електронен път, като честа практика е също така Комисията да публикува или пълните становища, или най-често задаваните въпроси и отговори.

Пример:

Зелена книга относно бъдещето на морската политика на ЕС

Европейската комисия публикува Зелена книга „Относно бъдещата морска политика на ЕС – европейско виждане

за океаните и моретата“. Тя има за задача да предизвика дебат в ЕС относно бъдещото развитие на морската политика. В предговора към Зелената книга Джо Борг, комисар по риболова и морските въпроси, отправя следния апел:

„Основно послание на Зелената книга е, че не можем повече да си позволим да разглеждаме океаните и моретата само на чисто секторна основа. За нас е предизвикателство да проучим взаимодействието на всяка една от различните морски секторни политики и как те могат да се съчетаят, за да се допълват взаимно и да действат съвместно, след като всички се отнасят до един и същ основен ресурс – единния световен океан. Това е сериозно предизвикателство, с което можем да се справим само ако успеем да мобилизираме заинтересованите страни в цяла Европа.

Кажете ни какво мислите. Съобщете ни къде и как смятате, че морската политика на ЕС ще донесе допълнителни ползи в крайбрежните региони, в морската среда и във вашата морска дейност, или пък просто къде един нов, свеж поглед върху съществуващите проблеми може да тласне нещата напред.“

След приключването на дискусиите и обобщаването на резултатите от изразените мнения зелените книги много често водят до предложения за законодателни промени, които е възможно преди това да бъдат обобщени в една по-детайлна програма под формата на бяла книга.

Бели книги

Белите книги съдържат предложения на ЕК за предприемане на действия в специфична област. Когато съответната бяла книга бъде приета положително от държавите членки, тя може да доведе и до детайлизиране и инициране на конкретните действия.

Бялата книга също е консултативен, а не законодателен документ, но за разлика от зелената книга тя очертава по-

конкретно стъпките, които следва да се предприемат в съответната област.

Пример:

Бяла книга за завършването на вътрешния пазар

На 14 юни 1985 г. Европейската комисия публикува Бяла книга за завършването на вътрешния пазар. Основна цел на този документ е да се опишат мерките, които следва да бъдат предприети на европейско ниво, за да може до края на 1992 г. да бъде доизграден вътрешният пазар.

Бялата книга съдържа около 300 мерки, чието постепенно приемане от европейските институции следва да премахне останалите физически, технически и фискални бариери пред свободното движение в рамките на ЕС. Всяка една отделна мярка представлява необходимост от приемане на нов регламент, директива или решение, което чрез задължителната сила на тези нормативни актове да постигне конкретни резултати.

До края на 1992 г. европейските институции изпълняват около 97% процента от тези мерки.

През 2002 г. Европейската комисия публикува Общи принципи и минимални стандарти за консултиране със заинтересованите страни. Съгласно този документ механизмът на консултации обхваща целия законодателен процес – от предложението на Европейската комисия до финалното му одобрение от Съвета на ЕС и Европейския парламент.

Минималните стандарти включват:

- ясно съдържание на консултативния процес;
- ясно определяне на засегнатите страни;
- публикуване на цялата информация, свързана с консултативния процес;

- времетраене и разписание на етапите на консултативния процес;
- съобщение за получаване на информация и обратна връзка по въпросите на консултацията.

Европейски парламент

Европейският парламент представлява интересите на европейските граждани. Депутатите в Европейския парламент се избират пряко от гражданите на ЕС.

С Договора от Лисабон ролята на парламента в процеса на вземане на решения нараства все повече поради разширяване на неговите компетенции в законодателната дейност, контрола върху дейността на Комисията и бюджетните му правомощия.

2. Приемане на законодателството на ЕС

Законодателството на ЕС се разделя на първично и вторично. Първичното законодателство включва учредителните договори на Европейските общности и Европейския съюз, както и договорите за присъединяване на новите държави членки, а вторичното законодателство се състои от регламенти, директиви, решения, препоръки и мнения на институциите на ЕС². Съществува също и т. нар. прилагашо законодателство, което се приема от ЕК и от държавите членки и има предимно технически характер, като детайлизира актовете на вторичното законодателство, без да създава нови политики и основни правила.

Задължителна сила от актовете на вторичното законодателство имат регламентите, директивите и решенията. Препоръките и мненията нямат задължителен характер. Участие в процеса на приемане на правно обвързващи актове вземат Европейската комисия, Съветът на ЕС и Европейският пар-

² В някои области – като общата външна политика и политиката за сигурност на ЕС, които се развиват на принципа на междуправителственото сътрудничество, – се използват други правни инструменти, различни от общностното законодателство – общи стратегии, общи действия и общи позиции, както и чрез решения в изпълнение на определени от ЕС общи насоки. Приемането на законодателни актове се изключва.

ламент. Актовете се приемат съгласно различни процедури. Най-често това става с предложение на Европейската комисия, а след това Съветът на ЕС и Европейският парламент се стремят съвместно да приемат нормативния акт.

Регламенти

Съгласно Договора за създаване на Европейската общност регламентите са обвързващи в своята цялост и имат пряко приложение във всички държави членки.

Прякото приложение на регламентите означава, че те стават автоматично част от задължителните за спазване норми. Не е необходимо тяхното въвеждане в националното законодателство чрез национални закони или подзаконови актове. Напротив, с цел тяхното еднакво приложение във всички държави – членки на ЕС, те влизат в сила в деня, в който е посочено в Официалния вестник на ЕС. Единствените изключения са, когато се налага въвеждането в националното право на конкретни санкции или глоби.

Пример:

Регламент №2913/92, установяващ Митническия кодекс на Общността

Регламент на Съвета (ЕИО) №2913/92 от 12 октомври 1992 г., установяващ Митническия кодекс на Общността, е един от основните актове на ЕС, които спомагат за завършването на вътрешния пазар до края на 1992 г. Митническият кодекс е свързан с общата търговска политика на ЕС. Той въвежда и кодифицира редица общи принципи и изисквания на митническото законодателство на ЕС, които са пряко приложими в държавите членки:

- ♦ *общи разпоредби за правата и задълженията по отношение на митническото законодателство на ЕС;*
- ♦ *общи изисквания по отношение на търговията със стоки;*
- ♦ *разпоредби относно внасянето на стоки от трети страни в митническата територия на ЕС;*

- ◆ *въвеждането на процедури за избягването на из-*
мами;
- ◆ *транзитните процедури за стоки от трети стра-*
ни и др.

Директиви

Директивите също са със задължителен характер, но за разлика от регламентите директивите следва да бъдат въведени (транспонирани) в националното законодателство посредством закони, подзаконови или административни разпоредби.

Съгласно Договора за създаване на Европейската общност директивите са обвързващи по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат за всяка държава членка, до която са адресирани, но оставят на компетентните национални органи избора на формата и средствата, с които да бъде постигнат този резултат.

Пример:

Директива за платежните услуги във вътрешния пазар

Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно платежните услуги във вътрешния пазар определя правилата за платежните услуги, които се предоставят в Общността.

Директивата установява правила относно прозрачността на условията и изискванията за информация за платежните услуги, както и съответните права и задължения на ползвателите на платежни услуги и доставчици на платежни услуги във връзка с предоставянето на платежни услуги по занятие или като стопанска дейност.

Държавите – членки на ЕС, следва да въведат разпоредбите на тази директива в националното си законодателство най-късно до 1 ноември 2009 г.

Решения

Решенията също са задължителни актове на ниво ЕС, но само за онези, до които са адресирани. Решенията, подобно на регламентите, не се въвеждат в националното законодателство и следва директно да се прилагат от своите адресати.

Решенията могат да бъдат адресирани до една или повече държави членки, но могат да бъдат адресирани и до определена компания.

Пример:

Решения на ЕК в областта на фармацевтичната индустрия

Европейският съюз прилага строги правила по отношение на държавните помощи с цел да се създаде един конкурентен и ефективен пазар. В същото време общата конкурентна политика на ЕС позволява известни изключения и разрешаването на определени видове държавни помощи.

Пример за разрешени помощи са тези, които подкрепят фармацевтичната индустрия с цел стимулиране на изследванията и иновациите. През последните години Европейската комисия приема редица решения, с които се позволява държавите членки да предоставят държавна помощ в областта на фармацевтиката – като отпускането на екологична помощ за „Солвей“, освобождаването от данъци във връзка с разработване на биогорива и др.

3. Участие на неправителствения сектор

На равнище ЕС неправителственият сектор може да влияе върху формирането и реализирането на политиките и законодателството на ЕС чрез:

- преки контакти с европейските институции;
- включване в консултативните органи на ниво ЕС;
- наднационални обединения на неправителствени организации.

3.1. Преки контакти с европейските институции

Съществуват възможности българските неправителствени организации и граждани да участват във вземането на решения на равнище ЕС чрез преки контакти с институциите или с техни ръководни, консултативни и други органи.

Съвет на Европейския съюз

Влияние на неправителствените организации върху решенията на Съвета на ЕС може да се осъществява на национално равнище във всяка от държавите членки чрез представяне на позиции пред съответните правителства.

Неправителствените организации могат да влияят и върху формирането на приоритетите на председателствата на Съвета на ЕС, като предварително (поне една година по-рано) поставят пред съответната държава, на която предстои да бъде председател на Съвета, въпросите, които считат за приоритетни.

Европейска комисия

Европейската комисия подробно посочва приоритетите на дейността си за съответната година в своята работна и законодателна програма. Неправителствените организации могат да оказват влияние на процеса на вземане на решения както чрез представяне на своите мнения и позиции по засягащите ги въпроси при изработването на програмата, така и чрез участие в инициативите на Европейската комисия за нейното изпълнение.

Друга възможност за участие във формирането на политиките на ниво ЕС неправителственият сектор има по време на дискусиите, които се предизвикват чрез публикуването на

зелени и бели книги от Европейската комисия. Това е един от ключовите моменти, в които на най-ранен етап могат да се изложат мнения и предложения във връзка с бъдещите изменения на нормативната база на ниво ЕС.

В голяма част от новото европейско законодателство се предвижда т. нар. клауза за оценка (review clause), на базата на която впоследствие може да бъде предложена промяна в нормативната рамка. Чрез тези клаузи Европейската комисия се задължава да направи оценка на прилагането на съответния нормативен акт, в т. ч. и по отношение на неговото въздействие върху икономическите оператори и потребителите. Комисията предприема множество инициативи за обсъждане на ефектите от законодателните актове със заинтересованите групи. Активното участие на неправителствения сектор в тези инициативи е много добра възможност за оказване на влияние върху законодателството.

Примери:

Оценка на прилагането на Регламент №1049/2001 относно публичния достъп до документи

Европейската комисия провежда обществен дебат относно оценката на прилагането на Регламент №1049/2001 за публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията, който предвижда, че за да участват активно в осъществяването на публичната власт, гражданите и неправителствените организации следва да имат осигурен достъп до документите на институциите на ЕС.

За да се извърши оценка на прилагането на регламента в Зелена книга „Публичен достъп до документи, държани от институциите на Европейската общност (COM(2007)185 окончателен)“, обществеността е приканена да изкаже мнения за режима на получаване на достъп до документи на европейските институции. Чрез предоставения въпросник Европейската комисията има за цел да събере мненията на гражданите, включително

на организации на гражданското общество, икономически оператори, обществени органи и други организации с интерес към европейските въпроси.

Форум за обсъждане на политиките и практиката на ЕС в сферата на правосъдието

В СОМ(2008)38 окончателен на Европейската комисия относно създаването на форум за обсъждане на политиките и практиката на ЕС в сферата на правосъдието се посочва, че Комисията възнамерява да създаде форум за правосъдие, който да осигурява постоянен механизъм за допитване до заинтересованите лица за получаване на обратна информация и за преглед на политиките и практиката на ЕС в сферата на правосъдието по прозрачен и обективен начин.

Предвижда се информацията да се събира от няколко източника – държавите членки, съдебните органи, практикуващите юристи, специализираните неправителствени организации, академичната общност и ползвателите на правосъдните системи.

Създадени са и множество интернет страници за допитвания, дискусии и консултации, свързани с процеса на вземане на решения:

■ http://ec.europa.eu/civil_service/admin/transp/index_bg.htm, която предоставя информация за:

- прозрачността на публичната администрация;
- достъпа до документи и информация;
- прозрачността на законодателния процес;

■ <http://ec.europa.eu/yourvoice>, http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/links_bg.htm, където се предоставя достъп до широк кръг от допитвания, дискусии и други инструменти;

■ http://ec.europa.eu/commission_barroso/kallas/transparency_en.htm с информация за Европейската инициатива за прозрачност.

Целта на инициативата е да насърчи обществен дебат върху прозрачността на процеса на лобиране на ниво ЕС, да въведе правен ангажимент за всички страни членки да публикуват информация за бенефициентите по европейските фондове, както и за консултацияните практики на Европейската комисия.

В Договора от Лисабон е предвидена възможност най-малко един милион граждани на Европейския съюз, граждани на определен брой държави членки, да поемат инициативата да приканят Комисията да направи предложение за приемане на юридически акт на Европейския съюз.

Европейски парламент

Всеки гражданин на Европейския съюз или постоянно пребиваващо в държава членка лице, индивидуално или чрез сдружаване с други лица, както и всяко юридическо лице, чието седалище се намира в Европейския съюз, може да отправи петиция до Европейския парламент по въпрос, попадащ в сферата на дейност на Европейския съюз и който го засяга пряко. Петицията може да представя индивидуално искане, жалба или забележка относно прилагането на правото на ЕС или да бъде призив до Европейския парламент да приеме позиция по конкретен въпрос.

Неправителствените организации могат да отстояват своите интереси и чрез лобиране посредством българските депутати в Европейския парламент.

Омбудсман

Всеки гражданин на Съюза и всяко физическо или юридическо лице с постоянно пребиваване или седалище в някоя от държавите – членки на ЕС, може да отправя жалби към омбудсмана на ЕС относно случаи на лошо администриране в действията на институциите или органите на ЕС с изключение на Съда и на Първоинстанционния съд при изпълнение на техните съдебни функции.

3.2. Консултативни органи на ниво Европейски съюз

Във връзка с процеса на консултиране са създадени и консултативни органи на ниво ЕС – като Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите със седалище в Брюксел. Най-важната роля на Икономическия и социален комитет е осигуряването на мост между институциите на ЕС и т. нар. „организирано гражданско общество“.

България е представена в Икономическия и социален комитет с 12 представители, които би следвало да представляват и интересите на неправителствения сектор. Длъжностите на настоящите български представители в Икономическия и социален комитет са, както следва:

1. Директорът на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България;
2. Председателят на Българската стопанска камара;
3. Заместник-председателят на Икономическата комисия към Българския съюз на частните предприемачи „Възраждане“;
4. Изпълнителният директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България;
5. Председателят на Конфедерацията на независимите синдикати;
6. Заместник-председателят на Конфедерацията на независимите синдикати;
7. Вицепрезидентът на Конфедерацията на труда „Подкрепа“;
8. Завеждащият отдел „Международна политика“ в Конфедерацията на труда „Подкрепа“;
9. Член на Управителния съвет на Съюза за стопанска инициатива;
10. Представител на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания;
11. Представител на Демократичния съюз на жените;
12. Представител на Българската асоциация на фермерите.

Неправителствените организации могат да влияят на процеса на вземане на решения както чрез участие на техни

представители в състава на Икономическия и социален комитет, така и чрез представяне на позиции и становища пред членовете на съвета.

3.3. Наднационални обединения на неправителствени организации

Редица неправителствени организации са установили седалища в Брюксел с цел да влияят по-ефективно на процеса на вземане на решения в ЕС. Голяма част от тях участват в организации и обединения на наднационално ниво (мрежи, платформи), които имат силно влияние и възможност за лобиране пред европейските институции, а също така предоставят детайлна и навременна информация на своите членове.

Примери за браншови организации в България и техните кореспондиращи европейски браншови асоциации са:

Български браншови организации	Европейски асоциации
Българска минно-геоложка камара	European Association of Mining Industries (EUROMINes) European Association for Coal and Lignite (Eurocoal) Council of European Producers of Materials for Construction (CEPMC)
Камара на черната и цветната металургия	European Confederation of Iron and Steel Industries (EUROFER) European Federation of Associations of Steel, Tube and Metal Distribution (EUROMETAL) Council of European Employers of the Metal, Engineering and Technology-Based Industries (CEEMET)

Браншова камара на химическата промишленост	European Chemical Industry Council (CEFIC) European Chemical Employers Group (ECEG)
Камара на електротехниката в България	European Engineering Industries Association (ORGALIME)
Българска строителна камара	European Construction Industry Federation (FIEC)
Българска асоциация на хранителната и питейната индустрия	Confederation of the Food and Drink Industries in the EU (CIAA)
Българска асоциация на производителите и износители на облекло и текстил	European Apparel and Textile Organisation (EURATEX)
Българска асоциация на информационни технологии	European Information & Communications Technology Industry Association (EICTA)
Браншова камара на индустриалните хлебопроизводители	International Federation of Plant Bakeries (AIBI)
Браншова камара на дървообработващата и мебелна промишленост	European Furniture Manufacturers Federation (UEA) European Confederation of woodworking industries (CEI-Bois)
Асоциация на месопреработвателите в България	Liaison Centre for the Meat Processing Industry in the EU (CLITRAVI)
Национално сдружение на българските спедитори	International Federation of Freight Forwarders Associations (FIATA)
Асоциация „Български врати и прозорци“	EUROWINDOOR

Източник: Българска стопанска камара

III. Участие на неправителствения сектор във вземането на решения в Европейския съюз чрез механизма по европейските въпроси в България

1. Механизъм по европейските въпроси в България

Механизмът по европейските въпроси в България указва начина, по който се съгласуват българските рамкови позиции, указания и позиции за заседанията на Съвета на Европейския съюз и другите институции на ЕС. Той е установен в Постановление № 85 на Министерския съвет от 2007 г.

Рамковата позиция е документ, който се изготвя по всички въпроси, които се разглеждат от Европейския съвет, Съвета на Европейския съюз, неговите спомагателни органи, както и по белите и зелените книги на Европейската комисия.

Позицията е:

а) документ за редовно или неформално заседание на Европейския съвет или на Съвета на Европейския съюз, който е съобразен с рамковите позиции по отделните точки от дневния ред на заседанието;

б) документ за осигуряване защита на правата и интересите на България пред съдебните институции на Европейския съюз или за представяне пред други институции на Европейския съюз.

Указанията се изготвят на базата на рамковите позиции. Те са в свободен формат и се изготвят за заседанията на ра-

ботните групи към Съвета на ЕС и за заседанията на Комитета на постоянните представители.

Целта на механизма по европейските въпроси е да осигури взаимодействие и координация между различните институции и неправителствени организации, което да позволи защитаването на съгласувани и последователни български позиции в рамките на процеса на вземане на решения в ЕС. В механизма участват институциите на изпълнителната власт и други институции – като например Българската народна банка, Комисията за финансов надзор, Комисията за защита на конкуренцията и др., както и представители на неправителствения сектор.

Първото и основно ниво на механизма са **31 работни групи** към Съвета по европейските въпроси (СЕВ), където се подготвят проектите на съответните документи и се осъществява работата по изпълнението на изискванията в определена област или политика на ЕС. Работните групи към СЕВ се председателстват от ръководител на работната група, който в повечето случаи е на ниво директор на дирекция или началник на отдел във водещото съответната проблематика или политика министерство или ведомство.

Списък на работните групи

Работна група	Наименование	Водешо ведомство
Работна група №1	Свободно движение на стоки	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №2	Свободно движение на хора	Министерството на труда и социалната политика
Работна група №3	Право на установяване и свободно предоставяне на услуги	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №4	Дружествено право	Министерството на правосъдието

Работна група №5	Конкуренция	Комисията за защита на конкуренцията
Работна група №6	Държавни помощи	Министерството на финансите
Работна група №7	Земеделие	Министерството на земеделието и горите
Работна група №8	Рибарство	Министерството на земеделието и горите
Работна група №9	Транспортна политика	Министерството на транспорта
Работна група №10	Данъчна политика	Министерството на финансите
Работна група №11	Икономически и паричен съюз	Министерството на финансите и Българската народна банка
Работна група №12	Статистика	Националният статистически институт
Работна група №13	Социална политика и заетост	Министерството на труда и социалната политика
Работна група №14	Енергетика	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №15	Индустриална политика и малки и средни предприятия	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №16	Образование, взаимно признаване на професионални квалификации, младеж, наука и изследвания	Министерството на образованието и науката

Работна група №17	Телекомуникации и информационни технологии	Държавната агенция за информационни технологии и съобщения
Работна група №18	Политика в областта на културата и аудиовизията, закрилата на интелектуалната и индустриалната собственост	Министерството на културата
Работна група №19	Регионална политика и координация на структурните инструменти	Министерството на финансите
Работна група №20	Околна среда	Министерството на околната среда и водите
Работна група №21	Защита на потребителите	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №22	Здравеопазване	Министерството на здравеопазването
Работна група №23	Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи	Министерството на вътрешните работи
Работна група №24	Митнически съюз	Министерството на финансите
Работна група №25	Търговска и външноикономическа политика	Министерството на икономиката и енергетиката
Работна група №26	Международно сътрудничество за развитие	Министерството на външните работи
Работна група №27	Финансов контрол и счетоводство	Министерството на финансите и Сметната палата
Работна група №28	Финансови и бюджетни въпроси	Министерството на финансите

Работна група №29	Гражданска защита	Министерството на държавната политика при бедствия и аварии
Работна група №30	Разширяване на Европейския съюз	Министерството на външните работи
Работна група №31	Лисабонска стратегия	Министерството на финансите и администрацията на Министерския съвет

Следващото ниво на вземане на решения в рамките на механизма е **Съветът по европейските въпроси** към Министерския съвет. Той се председателства от министъра по европейските въпроси, като негови членове са заместник-министрите, които отговарят по европейските въпроси в различните министерства, ръководителите на работни групи, постоянният и заместник постоянният представител на България към ЕС, представители на Дирекция „Координация по въпросите на ЕС и МФИ“ в администрацията на МС, Дирекция „Европейски съюз“ в МВНР и др. СЕВ разглежда предимно въпроси от координационен и политически характер.

Рамковите позиции се одобряват от работните групи или от самия СЕВ в зависимост от сложността на въпроса и наличието на технически и/или политически характер на основните моменти в рамковата позиция.

Третото и последно ниво на вземане на решения по европейските въпроси в България е **Министерският съвет**. Той приема позициите за заседанията на Съвета на ЕС на ниво министри и позициите пред съдебните институции на ЕС. Министерският съвет може да приема и рамкови позиции, в случай че не е постигнато съгласие на ниво работна група или СЕВ.

Министърът на външните работи съвместно с **министъра по европейските въпроси** осигурява провеждането на единна национална политика на България по всички въпроси, свързани с Европейския съюз. Министърът по европейските

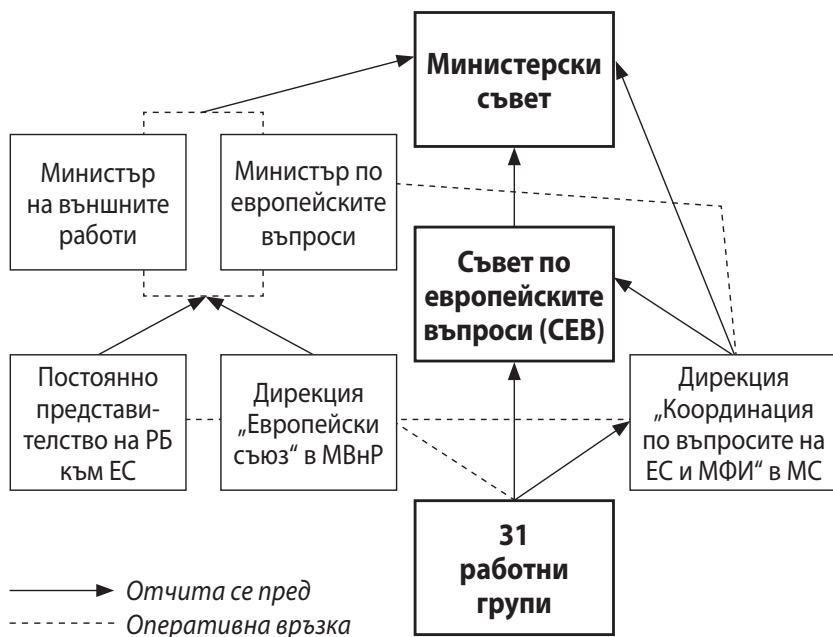
въпроси осъществява общия контрол по функционирането на координационния механизъм по европейските въпроси и координира изпълнението на задълженията, произтичащи от членството на България в Европейския съюз. Той координира дейността на работните групи към Съвета по европейските въпроси и на звената по европейските въпроси към министерствата и другите администрации, а така също формулира и поставя пред Съвета по европейските въпроси и пред Министерския съвет конкретни проблеми, свързани с членството на България в Европейския съюз.

Дирекция „Координация по въпросите на Европейския съюз и международните финансови институции“ в администрацията на Министерския съвет (Дирекция „КВЕСМФИ“) и **Дирекция „Европейски съюз“** в Министерството на външните работи са двете координиращи звена по въпросите на ЕС.

Координацията по европейските въпроси е разделена условно на вътрешна и външна. Вътрешната координация се осъществява с ресорните министерства и ведомства в България и се извършва основно от Дирекция „Координация по въпросите на ЕС и международните финансови институции“ в администрацията на МС. Външната координация с Постоянното представителство и с посолствата на държавите – членки на ЕС, се осъществява от Дирекция „Европейски съюз“ на Министерството на външните работи.

Друго важно звено в механизма по европейските въпроси е **Постоянното представителство на Република България** към ЕС. То се ръководи от постоянния представител на Република България към ЕС, който осъществява оперативното ръководство. Постоянният представител осигурява своевременното изпращане на ресорните министерства и ведомства, на секретариата на Съвета по европейските въпроси и на Дирекция „Европейски съюз“ на Министерството на външните работи на докладите и паметните записки на служителите на Постоянното представителство по въпроси от компетентността на Съвета по европейските въпроси, от участията в заседанията и срещите в рамките на институциите на Европейския съюз и техните спомагателни органи.

Механизъм по европейските въпроси в България

2. Участие на неправителствения сектор

Участието на неправителствените организации в процеса на вземане на решения в ЕС посредством механизма по европейските въпроси в България се извършва чрез включването им:

- в състава на работните групи към Съвета по европейските въпроси;
- в изготвянето и съгласуването на национални позиции;
- в съгласуването на български нормативни актове;
- в прилагането на общностните политики и законодателство;
- в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за изпълнение на общностното законодателство;
- в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата от ЕС.

2.1. Участие на неправителствения сектор в състава на работните групи към Съвета по европейските въпроси

Основната възможност за участие на неправителствения сектор в механизма по европейските въпроси в България е в рамките на работните групи към СЕВ. На практика участието се осъществява, като в заповедите за формирането на работните групи, издавани от ресорния министър или ръководител на ведомство, се включват представители на различни неправителствени организации. Изборът за това кои неправителствени организации да бъдат поканени в дейността на съответната работна група обикновено се прави от ръководителите на работни групи.

Добър пример в тази насока е определянето на състава на **Работна група „Защита на потребителите“**:

В състава на Работна група „Защита на потребителите“ са включени представители на следните организации от неправителствения сектор:

- ◆ Федерацията на потребителите в България;
- ◆ Българската национална асоциация на потребителите;
- ◆ Асоциация „Помощ за потребителя“;
- ◆ Независимия съюз на потребителите в България;
- ◆ Потребителския център за информация и изследвания;
- ◆ Националното сдружение за потребителска информация и съвети на гражданите;
- ◆ Регионалния съюз на потребителите-98, Видин;
- ◆ Българската академия на потребителите;
- ◆ Националното сдружение „Съюз на застрахованите в България“.

Постановлението за организация и координация по въпросите на ЕС предвижда задължение за включване на пред-

ставители на неправителствения сектор единствено в състава на работните групи. По отношение на състава на Съвета по европейските въпроси е предвидена само възможност да бъдат канени представители на гражданското общество.

2.2. Участие на неправителствения сектор в изготвянето и съгласуването на национални позиции

Работната група съгласува проектите на рамкови позиции, като в тях се отразява както необходимостта от изменения на съществуващото законодателство, така и очакваните икономически и други разходи от бъдещо въвеждане на новите европейски изисквания.

Пример за добра практика за участието на браншовите организации при съгласуването на рамкови позиции е Работна група „Свободно движение на стоки“ към Министерството на икономиката и енергетиката:

Рамкова позиция в областта на класифицирането, опаковането и етикетирането на опасни вещества и смеси

През юни 2007 г. ЕК предлага проект на Регламент на Европейския парламент и Съвета относно класифицирането, опаковането и етикетирането на вещества и смеси, с който ще бъдат изменени и няколко съществуващи европейски акта в тази област. Българското законодателство в тази сфера се съдържа най-вече в Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати и Наредбата за реда и начина за класифицирането, опаковането и етикетирането на химични вещества и препарати.

Проектът на Работна група „Свободно движение на стоки“ за рамковата позиция по този въпрос е изпратен за становище до следните браншови организации:

- ◆ Българската камара на химическата промишленост;*
- ◆ Браншовата камара на черната и цветната металургия;*

- ◆ *Българската асоциация по опаковане;*
- ◆ *Българската асоциация по етерични масла, парфюмерия и козметика;*
- ◆ *Българската стопанска камара;*
- ◆ *Българската търговско-промишлена палата;*
- ◆ *Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България;*
- ◆ *Асоциацията на индустриалния капитал в България.*

2.3. Участие на неправителствения сектор в изготвянето на национални нормативни актове

Една част от приетите актове на ниво ЕС трябва да бъдат въведени допълнително в българското законодателство. Това се отнася най-вече за директивите на ЕС, които следва да бъдат въведени в българското законодателство посредством закони и/или подзаконни нормативни актове.

Активното участие на представителите на неправителствения сектор в изготвянето на национални актове, които въвеждат изискванията на европейското законодателство, би могло да се осъществи на всички етапи от законодателния процес – от изготвянето на проектоакта до приемането му.

Пример:

Съгласуване на Закона за пазарите на финансови инструменти

Законът въвежда основните изисквания на Директива 2004/39/ЕО за пазарите на финансови инструменти. С него се уреждат дейността на инвестиционните посредници и регулираните пазари на финансови инструменти; изискванията към лицата, които управляват, контролират или притежават квалифицирано участие в инвестиционните посредници, както и надзора от страна на държавата.

При обсъждането на законопроекта преди неговото внасяне за одобрение в Министерския съвет той е съгласуван с Асоциацията на индустриалния капитал в България, Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници и Асоциацията на търговските банки.

2.4. Участие на неправителствения сектор в дискусиите по прилагането на политиките и законодателството на ЕС

Неправителственият сектор има възможност за участие в инициативите на българските институции за обсъждане и оценка на прилагането на съответната нормативна рамка на ЕС.

Освен това с Договора от Лисабон на националните парламенти се предоставят множество правомощия, сред които правото да участват в механизмите за оценка на изпълнението на политиката на ЕС в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Договорът предвижда и механизми за оказване на въздействие върху законодателния процес в ЕС: като например правото на националните парламенти да участват в процедурите за ревизия на учредителните договори, правото да получават директно от институциите на ЕС информация за законодателната дейност, правото да упражняват пряк контрол върху съответствието на законодателните предложения на Комисията с принципа на субсидиарност.

Във връзка с това неправителственият сектор би могъл да оказва влияние върху политиките и законодателството на ЕС и чрез лобиране пред депутатите от българския парламент.

2.5. Участие на неправителствения сектор в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за неизпълнение на законодателството на ЕС

Процедурата по неизпълнение на задълженията, произтичащи от общностното право (т. нар. инфринджмънт процедура), е регламентирана в чл. 226–227 от Договора за създаване

на Европейската общност. Основната цел на тази процедура е да се предостави възможност на съответната държава членка да спазва доброволно своето задължение и да се избегне съдебната процедура.

В случай че България не изпълни свое задължение, срещу нея се инициира процедура, която започва с досъдебна фаза, като при неизпълнение на задълженията по време на тази фаза може да се стигне и до дело срещу страната пред Съда на Европейските общности.

Етапите, през които минава досъдебната фаза при процедурата по инфринджмънт, са следните:

- Събиране на информация. ЕК инициира подобна процедура след жалба или по своя собствена инициатива. В повечето случаи е необходимо ЕК да събере допълнителна информация, за да определи фактологичните и правните въпроси, които ще бъдат предмет на дадената процедура.

- Официално уведомително писмо (letter of formal notice). Ако въз основа на събраната информация ЕК счете, че има вероятност от неспазване от държавата членка на задължение, произтичащо от правото на Европейските общности, тя изпраща официално уведомително писмо до тази държава членка. ЕК определя срок, който обикновено е около два месеца, в който държавата членка следва да представи своята позиция по всички фактологични и правни въпроси, които са изложени в писмото.

- Мотивирано становище (reasoned opinion). Мотивираното становище е последният и най-формален етап от досъдебната фаза. Европейската комисия прибягва към него, в случай че държавата членка не е отговорила на официалното уведомително писмо или че отговорът не е задоволителен. В своето мотивирано становище ЕК дефинира ясно и окончателно причините, поради които счита, че съответната държава членка не е изпълнила свое задължение. В него е указан и срок, в който държавата членка следва да се съобрази със становището на ЕК, който също е около два месеца.

Процедурите по неизпълнение на задължения са формални и в повечето случаи не се обявяват публично, освен

ако въпросът не стигне до съдебна процедура. Участието на неправителствения сектор е възможно при съгласуването на националните позиции в рамките на тези процедури.

Пример в това отношение е режимът на право на установяване и упражняването на професията нотариус в България:

Изисквания за извършване на нотариална дейност в България

Съгласно чл. 43 от Договора за създаване на Европейската общност (ДЕО) ограниченията върху свободата на установяване на граждани на държава членка на територията на друга държава членка са забранени. В същото време в ДЕО са предвидени и изключения от режима на правото на установяване. Така например разпоредбите по отношение на правото на установяване не се прилагат, доколкото те засягат някоя държава членка по отношение на дейности, които в тази държава са свързани, макар и епизодично, с осъществяването на държавни функции.

Съгласно Закона за нотариусите и нотариалната дейност правоспособност на нотариус може да придобие само дееспособно физическо лице, което е български гражданин. Европейската комисия изразява становище, че изискването за българско гражданство нарушава основния принцип на правото на установяване, тъй като то възпрепятства гражданите на другите държави членки да извършват тази дейност в България. В тази връзка тя инициира процедура за неизпълнение на задължение от страна на България.

В позицията на България се посочва, че упражняването на нотариална дейност попада в обхвата на изключенията от общото правило, тъй като съгласно Закона за нотариусите и нотариалната дейност нотариусът е лице, на което държавата възлага извършване на предвидените в законите нотариални действия. Въпросът

за отношението между упражняването на нотариалната дейност и общите изисквания на правилата на правото на установяване се поставя и от редица други държави – членки на ЕС.

В изготвянето на позицията активно участие взема Нотариалната камара на България, в която членуват всички нотариуси, вписани в регистъра на камарата. Становището на Нотариалната камара е отчетено при изготвянето на окончателния отговор до Европейската комисия.

Неправителствените организации също могат да сигнализират Европейската комисия за нарушения на общностното законодателство, което след извършване на проверки от страна на Комисията да доведе до откриване на процедури по неизпълнение на задълженията.

2.6. Участие на неправителствения сектор в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата, предоставени от Европейския съюз

В края на януари 2007 г. са приети Правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка, която очертава основните цели на политиката на България за ефективното използване на Структурните и Кохезионния фонд на ЕС през периода 2007–2013 г.

Съгласно приетите правила в заседанията на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка като наблюдатели с право на съвещателен глас участват представители на различни групи неправителствени организации. В процес на изготвяне са и Правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитетите за наблюдение по отделните Оперативни програми.

Правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитета за наблюдение на НСРР

В заседанията на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка (НСРР) като наблюдатели с право на съвещателен глас участват представители на следните групи неправителствени организации в обществена полза:

1. Социални организации – организации, работещи за интеграция на малцинства и имигранти; организации за защита на гражданските права; организации, работещи в сферите на равенството на половете, социалните грижи и общественото здраве.

2. Екологични организации – организации, работещи в сферата на опазването на околната среда, съхраняването на биологичното разнообразие, предотвратяването и ограничаването на замърсяването, създаването на стратегии и програми за опазване на околната среда.

3. Организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата – образователни и обучаващи организации; научноизследователски и развойни организации; организации, предоставящи информационни услуги, и организации за опазване на културното и историческото наследство.

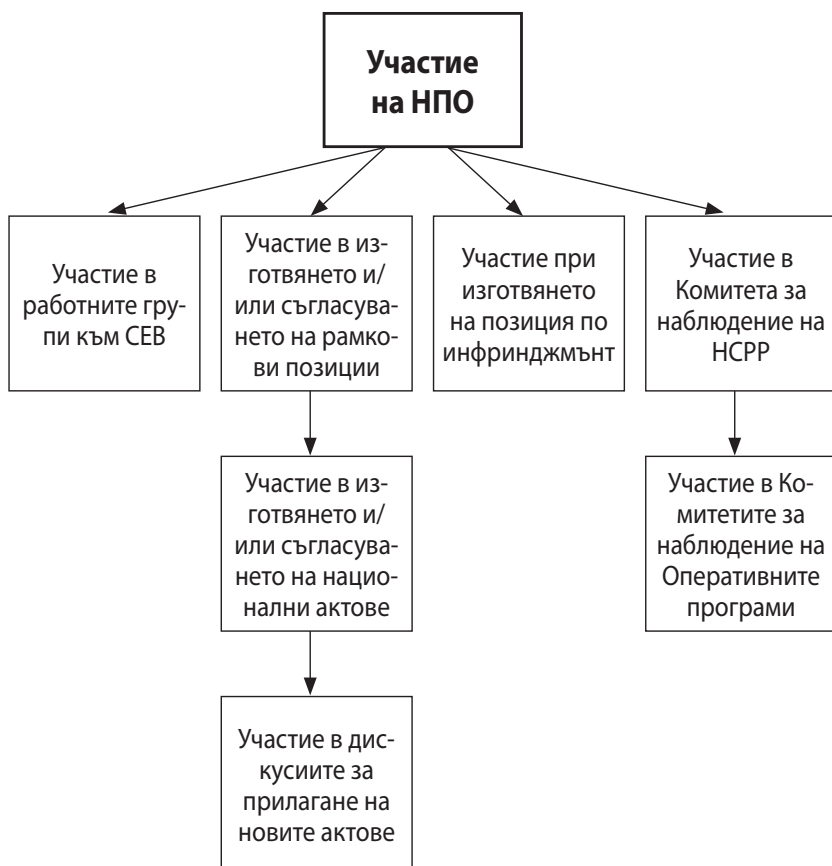
Всяка една от трите групи следва да излъчи един общ представител на съответната група. Представителите на неправителствените организации в Комитета за наблюдение участват в заседанията му с право на съвещателен глас. Те получават информацията, предоставяна на членовете на Комитета, а освен това имат право да участват в дискусиите, да дават препоръки и да правят предложения, когато това е уместно и е свързано с предмета на тяхната дейност.

Представителите, взели участие в заседанието на Комитета за наблюдение, информират групите организации, които са ги излъчили, относно взетите от Комитета решения и изразената от тях позиция по

разглежданите въпроси. Групите трябва да изградят координационен механизъм, при който предложенията да бъдат съобщавани и координирани с други неправителствени организации от съответната група.

Участие на неправителствения сектор в механизма по европейските въпроси

Заклучение

За ефективното участие на неправителствения сектор в процеса на вземане на решения е изключително важно решаването на въпроса за представителността на организациите, а именно кои точно организации да участват в работата на съответните групи, за да има балансирано представяне на целия спектър от реално функциониращите и активни неправителствени организации.

За постигане на баланс и представяне на всички заинтересовани групи неправителствените организации също трябва да бъдат активни участници в този процес.

Калоян Симеонов
Мария Тодорова

**ВЪЗМОЖНОСТИ
ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ
ВЪВ ФОРМИРАНЕТО НА ПОЛИТИКИТЕ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Българска
Първо издание

Художник *Елена Жекова*

Формат: 60/90/16 Печатни коли: 3
Печатница: „Симолини-94“ – София

ISBN 978-954-9828-54-2